

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ,

organ oficial al revizoratului școlar, al comitetului școlar
județean și al asociației învățătorilor din județul Sălaj.

Director: Ioan Mango.

Redactor: L. Ghergarju.

Actualități.

Două aniversări.

În luna aceasta se sărbătorește două, aniversări: în 26 Octombrie împlinirea alor zece ani dela proclamarea regatului Cehoslovac îndependent, dar în 28 Octombrie împlinirea alor cincizeci de ani dela realipirea Dobrogei la Patria mamă. Două aniversări, cari pentru noi, românii din Transilvania, au o importanță deosebită.

Trecem peste importanța națională a aniversării realipirii Dobrogei. Care dintre cititorii noștri, nu o cunoaște? Dacă e vr. unul, să citească orice carte de istorie națională și va găsi acolo tot de ce are nevoie.

Noi vrem să facem aci amintire de legătura ce este între Transilvania și Dobrogea.

Din vremuri bătrâne ciobanii din Ardeal — mocanii — plecau cu turmele lor pe plaiurile dobrogene. Mulți dintre acești ciobani au rămas pe acolo, și-au făcut gospodării și azi trăiesc ca oameni bine înstăriți în Dobrogea. Pe la 1850 Dobrogea a părut unor călători »o mare stână de ciobani ardeleni.«

Prin urmare românizarea Dobrogei se datorește în bună parte coloniștilor din Ardeal, cari au întărit ele-

mentul băștinaș în ținutul peste care au curs multe puhoai de năvălitori. Mocanii din Ardeal au fost aceia, cari au tăiat drumuri în singurătățile dobrogene, ei au întemeiat acolo sate, ei au fost aceia, cari au făcut acolo cel dintâiu pas spre civilizare.

Cade-se ca din prilejul aniversării semicentenarului realipirii Dobrogei, când vom aminti numele Regelui Carol I, cuceritorul acelor ținuturi și a sfetnicilor lui luminați M. Cogălniceanu și Ion C. Brătianu, apărătorii Dobrogei, să ne aducem aminte și de mocanii cei mulți din Ardeal, cari, așezându-se în împărăția ierburilor dobrogene, au întărit acolo elementul românesc.

Dobrogea *românească* e a lor.

Din prilejul aniversării, pe lângă sărbătoarea românească să facem și o sărbătoare ardelenescă. Să sărbătorim pe mocanii romanizatori ai Dobrogei.

*

Aniversarea a zece ani dela întemeiere republicei Cehoslovace ne interezează tot din două punctele de vedere :

Vecină cu noi la Miazănoapte—Apus, e prietena și aliata noastră, formând cu noi și cu Iugoslavia Mica Înțelegere. Această alianță are menirea să apere pacea și civilizația în centrul Europei. Avizate la sprijin reciproc, țările acestea au datoria să sufere, dar să se și bucure împreună. De aceea trebuie să sărbătorim noi Românii bucuria republicei Cehoslovace, dorind dela Dzeu existență lungă acestui stat.

Noi, ardelenii, trebuie să mai sărbătorim în aniversarea cehoslovacilor și biruința mai lupte comune și drepte, luptă întreținută sub vechea stăpânire de clubul naționalităților : Români, Slovaci și Sârbi. Aceleași idealuri ne călăuzeau și aceleași greutăți trebuia să le suferim.

În mijlocul acelor suferințe s'a călit dragostea între Români din Transilvania și cehii din nordul fostei Ungarii. Iar rezultatul acelei prietenii a fost liberarea noastră și întemeierea republicii Cehoslovace.

Prin urmare, când sărbătorim întemeierea republicii vecine, îndirect sărbătorim aniversare luptelor noastre din trecut pentru păstrarea ființei noastre etnice.

În cursul marelui războiu Cehoslovacii ne-au fost prieteni buni nouă ardelenilor. Mii de soldați români au fost îngrijiți în spitalele din Cehoslovacia cu adevărată dragoste.

Multe alte manifestări de dragoste ne îndreptătesc să contăm pe simpatia și prietenia Cehoslovacilor.

Când ei sărbătoresc împlinirea alor 10 ani de ființă a statului lor, noi ca prieteni, le dorim prosperare și fericire.

L. Ghergariu.

Preocupări.

Problema salarizării corpului didactic primar.*)

Unui medic, ca să poată face un tratament radical și cu succes pacientului său, i-se cere ca, prealabil să-l examineze cu deamănuntul, să se intereseze de toate bolile precedente, ca astfel din comparația tuturor celor constatate, să poată descoperi noua boală, când apoi, aplicând toată știința și praxa sa medicală, să poată delătura boala descoperită. Astfel am procedat și eu la elaboratul conferinței mele de azi : »Problema Salarizării corpului didactic din învățământul primar.«

Toate revistele profesionale învățătoarești sunt presărate, din când în când, câte cu un articol prin care unii învățători desfășoară cu deamănuntul problema salarizării, condamnându-o ca improporțională cu necesitățile vitale, solicitând una mai demnă, prin care învățătorul să-și poată menține prestigiul în societatea omenească. În articolele ce cuprind chestia problemei de salarizare, de multe ori se face o paralelă între încadrarea corpului didactic și între a altei bresle de funcționari de-ai statului.

Aceasta procedură nici decum nu tinde la manifestarea unei invidii față de salariul altor funcționari de stat, căci, mai bun salariu decât merită, eu cred că nu primesc, ci cel puțin numai în raport cu al nostru. Din aceasta disproporție, reiese că, cumpăna cu care ni-s'a măsurat salariul corpului did. din învăț. primar a fost falsă, măsurându-ni-se un salariu lung în cifră și scurt în preț.

O paralelă în sensul susmenționat, face și D-l I.

*) Conf. ținută la adunarea subsecției Valea lui Mihai a Asoc. Inv.

busuioc în Revista: Școala Română No. 1—3 din anul 1926.

În această paralelă, învățătorii și alți funcționari de stat sunt divizați în trei categorii, și anume: categoria I. cu leafă de bază 1000 L., categoria II. cu leafă de bază 2000 L., și în categoria III. cu leafă de bază 2250 L.

Din aceasta paralelă reese că, încadrați cu aceeaș leafă de bază, membrii corpului did. din inv. primar, cei din categoria primă primesc o leafă cu 4000 L. mai puțin: cei din cat. II. cu 2500 L. mai puțin, iar cei din cat. III. cu 2600 L.

Nu dubităm că, și alți funcționari de-ai statului nu ar munci pentru leafa lor, însă în decursul orelor de muncă, sistemul lor nervos nu este expus la o așa încercare grea cași a noastră, și nu inspiră un aer atât de stricat și plin de microbi în urma cărora, mulți dintre noi suntem jertfele profesiei noastre.

Decâteori n'am auzit exprimându-se unii intelectuali ba și chiar unii țărani români că, n'ar pute fi învățator nici pentru o plată indoită. În aceasta exprimare se cuprinde pe deplin truda ce-o îndurăm noi învățătorii, mulți dintre noi fiind exterminați din viață fără vreme.

Adevăr e că, avem o vacanță oficială de șase săptămâni zic numai șase, căci în restul timpului liber mai avem și o sumedenie de agende scripturistice.

Aceste șase săptămâni, zis stricta vacanță pentru recreație, și pentru a ne aduna forțe noi pentru noul an școlar, — o merităm. Regretabil însă că, în acest timp destinat pentru recreație, cei mai mulți dintre noi, istoviți de munca cea grea, uneori chiar imbolnăviți, suntem nevoiți a sta acasă cum se zice în limba vulgară: «Cu buzele umflăte» deși țara noastră e plină de stațiuni balneare și de locuri climaterice, pe unde și noi învățătorii, în timpul nostru de recreație, ne-am putea limpezi plumânii plini de microbi, desinfectându-ni-se și curățindu-ni-se sângele stricat, aproape intoxicat.

Însă, toate aceste locuri de reînșănătoșare, de plăcere și pentru unii de distracție, pe la cari și noi învățătorii ne-am putea câștiga unele momente de plăcere, mai bine zis de reînșănătoșare, pentru noi par a fi numai lucruri fantastice, deși noi că înv. cu atâta însuflețire și admirație am vorbit copiilor despre aceste frumoase locuri ca despre niște odoare neevaluabile ale scumpei noastre patrii, pe cari i-le-a hărăzit Dumnezeu.

Insuficiența salariului se simte, îndeosebi, la învățătorii dăruți de Dumnezeu cu câte 3-12 copii, din cauza că ajutorul familiar este prea mizerabil și nu pentru toți copiii până la etatea de școală.

Ajutor familiar ni-se dă numai după 3 copii și și acesta numai 250 L. lunar, pânăcând numai instrucția și întreținerea unui copil la școală costă 15000—20000 L. anul.

Ce va face învățătorul care are 2—4 copii la școli secundare și universitare? La aceasta numai cel interesat poate da răspuns pozitiv.

Nu putem ști la ce au țintit legiuitorii, atunci, când au croit acest mizerabil ajutor familiar și numai pentru 3 copii, iar pentru eventualul rest de copii nici un ban, exprimându-se poate în tacit că, restul de 3—6 copii ar fi de prisos, ei bine, acest număr de copii judecat de prisos există deja. Or aceștia nu au acelaș drept cași cei trei? Ceice nu dispun de acesta prisos, se pot conforma în viitor!

Parecă țara e suprapopulată și are nevoie de o scădere formidabilă—să mă scuze auditorii că, mă exprim astfel, cum mie mi-se pare în mod natural.

Pelângă o așa măsurătoare de ajutor familiar, familiile creștinești de preoți, învățători și ale altor funcționari cu câte 6—12 copii, vor dispărea.

Ce importanță i-se da ajutorului familiar la noi în Transilvania sub regimul maghiar, înainte de războiul mondial, — reese din următoarele cifre: Pentru un copil, până la etatea de 16 ani, se da un ajutor familiar de 200 cor. (lei) și așa continuative

pentru toți copiii învățătorilor de stat și celorlalți funcționari de stat.

Computând, azi, media prețurilor tuturor articolelor de alimentație și îmbrăcăminte de pe piață, constatăm că prețurile sunt de mai mult de una sută ori mai mari decât în anul 1914. Ba mai mult, să luăm un singur articol de îmbrăcăminte de prima necesitate, și anume: pânza în anul 1914 1 metru calitatea II era 20 cruceri (40) bani, iar azi aceeaș pânză metrul costă 70—80 L.

Eu cred că, aceste câteva exemple sunt suficiente pentru a dovedi că prețurile de azi sunt de mai mult decât una sută ori mai mari decât cele din anul 1914 și prin urmare este o dovadă eclatantă că, salariul nostru de azi este insuficient în raport cu scumpetea.

Acuma să revenim iarăș la salar și ajutorul familiar. Luând ca bază media prețurilor de azi, numai la de una sută ori mai mare decât a celor din anul 1914. În anul 1914 un învățător începător avea un salar lunar de 100 cor. care sumă azi, corespunde, în raport cu media susmenționată, la 5000 L. Ajutorul familiar, după fiecare copil minor până la 16 ani 200 cor. corespunzând azi la suma de 10000 L.

Dacă noi membrii corpului didactic din învățământul primar, am încercat să înaintăm, prin Comitetul central al Asociațiunii învățătorilor, un memoriu către Înaltul guvern pentru a-ne îmbunătăți salariul în raport cu media susmenționată, și în ce privește ajutorul familiar, eu cred că ne-am alege cu o respingere complectă, deși media prețurilor socotită în modul de sus corespunde pe deplin realității actuale.

Ar zice, poate, cineva că, »Mari domni ar mai fi și învățătorii și și ceilalți funcționari de stat, când ar primi un salar și un ajutor familiar în felul sus descris». Eu cred contrarul. Înainte de războiul mondial în anul 1914, învățătorii de stat, în Transilvania, primiau ajutorul familiar și leafa în modul susamintit, așa că, învățătorii cari aveau câte 4—8 copii prin a-

jutorul familiar ce li-se da, primeau aproape un salariu dublu, și totuși nici pe acele vremuri, învățătorii și alți funcționari de stat să fi fost cât de modești, nu-și puteau câștiga moșii, nici case cu caturi, ba nici în parter, nici automobil, ca unii domni răsăriți ca din pământ. Nu se puteau imbuia de mulțimea paralelor, cel mult, trăiau în mod cinstit, își puteau crește familia în mod cinstit; umblau îmbrăcați așa cum î-se cuvine unui funcționar de stat; asemenea și familia sa, și nu pe datorii.

Precum vedem din experiența noastră proprie, cel puțin eu așa văd că, acei oameni conducători cari au fost încredințați cu croirea salariului și a ajutorului nostru familiar, deși au putut fi iscusiși și savanți financiari și capace de-a rezolvi teoreme matematice fie cât de întortocate-problema salarizării corpului did. din învăț. primar n'au știut-o. Poate că nu din rea credință ci singur numai pentru împrejurarea că, n'au fost în clar cu următoarele: 1. Cât se consumă într-o familie mai numeroasă? 2. Ce sumă se recere pentru a îmbrăca casa și membrii familiei în mod cinstit? 3. Cât se recere pentru instrucția alor 2—4 copii dela școli secundare și universități? 4. Ce sumă î-se cere învățătorului să jertfiască pentru procopsirea sa autodidactică: abonând 3—4 reviste profesionale, 1—2 foi culturale, 1 foaie cel puțin a unui partid politic, 1—3 reviste științifice din diferite domenii ale agriculturii cum sunt: Horticultura, apicultura, viticultura, sericiculiura etc.? pe care noi suntem chemați, ba chiar ni-se și impune, de-ale răspândi în masa poporului. 5. Ce sumă i-se cere învățătorului pentru colecte cu diferite scopuri: bisericesti, școlare, patriotice, pentru excursiuni științifice etc.? 6. Ce cheltuieli poate avea fiecare învăț. mai ales cei cu copii, în caz de boală?

Pânăcând cei chemați nu vor ști aprecia munca învățătorului răsplătindu-o cu un salariu și ajutor familiar mulțumitor și pânăcând nu-i vor da tot sprijinul material strict necesar pentru nevoile sale materiale și culturale, înzadar orice împintinare a învăță-

torului la muncă decâtre autoritățile școlare, — spre idealism. Conduși de idealism și lipsiți materialicește, pot munci cu devotment numai acei învățători cari sunt rămași singuri, necăsătoriți și fără familie.

Cum poate să munciască cu devotament, cu abnegație acel învățător, care din salariul său nu-și poate achita nevoile zilnice: fie pentru corp fie pentru suflet și indeosebi când își vede copiii zdrențoși, fără de școli, ba de multeori, poate, chiar și lipsiți și de hrana absolut indespensabilă. Învățătorul care suferă de aceste lipsuri și permanent e păscut sufletește de grijile familiare și pururea șicanat de creditori, să fie doară chiar și cel mai idealist, și n'ar putea să se dedice cu totul misiunii sale ce-i învocê cariera sa învățătorescă, precum ar voi să muncească în cazul când n'ar fi suferind.

Nefiind suficient salariul pentru achitarea nevoilor zilnice, învățătorul se va nizuî ca pe ori ce cale, dacă reușește, să-și câștige restul de bani ce nu-l acopere salariul. Ca să fiu sincer, eu sunt unul dintre acei învățători, care neavând într'un timp oarecare decât numai 2500 lei salar lunar cu șapte (7) membri de familie, în întreaga vacanță de vară, în loc de recreație, am lucrat la Notariatul comunal (bună recreație), peste întreg anul preparam particular câte 4—5 elevi pentru școli secundare și mai lucrăm pela trei avocați traducând din ungurește pe românește și mai încă ceva, mai rolam și ca secretar, mai bine zis, adiurt la Dl agronom regional, care ducea o viață de boier deși eu eram cu școli mai înalte. Toate aseste ocupațiuni laterale le executam nu pentru dorul de imbogățire ci singur numai pentru hrana zilnică, din cauza mizerabilului salar. Pe lângă toate aceste mai făceam și deprinderi și propagandă culturală cu copiii de școală prin satele dinprejur, eram secretarul subsecției asociațiunii învățătoresți, secretar al casinoului român, secretar al despărțământului Astra.

Iată iubiților colegi, pentru punerea în relief a necesității unui mai real salar și a unui ajutor familiar

pentru toți copiii minori până la etatea de 16 ani, — m'am pus singur pe mine de exemplu fără să mă simt jignit în onoare, provenind aceasta situație nu din păcatul meu, ci singur numai din pricina salariului insuficient. Aceasta este și azi situația multor învățători, gemând înglodați în datorii, din cari nu se mai pot desghemui nici decum.

Dacă membrii corpului didactic, la diferite adunări învățătorești se prezintă într'o haină cinstită, aceasta împrejurare la cei mai mulți, îndeosebi la cei cu mai mulți copii, se poate atribui, nu salariului ci creditorilor de bună credință față de persoana învățătorilor.

Pentru afirmarea celor expuse în această conferință, referitor la necesitatea rezolvirii problemei de salarizare a corpului didactic din învățământul primar, găsesc de oportun citarea câtorva pasagii din discursul făcut de Dl. D. Toni și ținut în ședința adunării deputaților din ziua de 23 Iunie 1924, în care apreciază munca grea a învățătorului și descrie insuficiența salariului învățătoresc, precum urmează :

»Nu există categorie de funcționari la noi, care să fie mai umilită în comparațiune cu munca și cu rolul ce-l joacă în Stat, decât este corpul didactic și mai ales dascălimea primară.«

»Zadarnic am strigat și am cerut, zadarnic am apărât școala, căci n'am apărât numai pe membrii corpului didactic, ci am apărât școala în existența și viitorul ei.«

»Glasurile noastre au răsunit totdeauna în pustiu și n'am văzut satisfăcându-se una măcar din cererile de îmbunătățire a salariului. Și acum face școala primară cu 7 ani, vrem să dăm mai multă cultură poporului, dar nu-i dăm învățătorului puțința de a-și îndeplini misiunea.«

»Puneți-i la îndemână mijloace materiale, pentru ca el să și poată satisface trebuințele culturale. Alți funcționari ai țării nu au nevoi culturale în aceeaș măsură. Învățătorii trebuie să fie abonați la revistele de specialitate, la foi literare și științifice, trebuie să

aibă bibliotecă, trebuie să călătorească să audieze cursuri, să cunoască toate formele și manifestările culturii naționale și așa zice să cunoască într'o porție oarecare întreaga cultură universală. Dați-i puțința în afară de dreptul pentru viața lor și a familiei lor, dați-le puțința să se ridice, din punct de vedere cultural la înălțimea pe care o merită pentru rolul lor și pentru binele ce țara așteaptă dela dânșii.»

»Domnilor, în afară de salarii nu se prevăd alte îmbunătățiri pentru viața materială a învățătorilor. Învățătorii au cerut drept de locuință și pentru aceasta nu se prevede nimic în lege. Ar trebui ca Ministerul Instrucțiunii, în bugetul său, să prevadă și clădirea de locuințe pentru învățători sau acordarea unei chirii cu care să se poată face față speculei de locuințe de astăzi, nu numai institutorilor dela orașe ci tuturor învățătorilor din sate.»

»Să se fi precizat și ajutoare pentru copii de învățător. Aceste ajutoare să nu se mai lase în seama Casei corpului didactic, ale cărei mijloace sunt insuficiente. Prin lege Dl. Ministru să fi arătat solitudine membrilor corpului învățătoresc îngrijindu-se de soarta copiilor lor.»

»Cerem deci D-lui Ministru al Instrucțiunii mai multă grije pentru copiii învățătorilor.»

»Nu am găsit, prevăzut în lege nici înființarea de sanatorii de stat, cu ajutor medical gratuit pentru învățători.»

»Ce vreți D-le Ministru, misiunea de învățător aduce după dânsa istovirea, tuberculoza, atâtea și atâtea boli și aveți datoria să vă îngrijiți de sănătatea muncitorilor de școală.»

»Trebuie, prin urmare, să se adauge în lege înființarea de sanatorii de stat. Iar învățătorilor scoși la penzie din cauza în capicității lor căpătate în timpul și din cauza serviciului, să li-se acorde ca penzie leafa întreagă socotindui-se pe întreg termenul de serviciu.»

Din cele citate până aci, din discursul d-lui Toni-

reese că, ideile și pretențiile d-sale referitor la problema salarizării și a situației materiale a învățătoarei, coincid întru toate cu doleanțele noastre, ale învățătorilor și cu cele cuprinse de mine în această conferință.

În reasumat, — prin solicitarea noastră ca, problema salarizării noastre să fie bine rezolvită — cerem numai următoarele lucruri indispensabile :

1. Învățătorului și familiei sale să i-se asigure hrana de toate zilele.

2. Atât învățătorul cât și familia sa să dispună de-o îmbrăcăminte personală și a casei sale așa precum i-se cuvine și nicidecum luxuoasă.

3. Învățătorul să aivă posibilitatea de-a le da o creștere ce se recere copiilor săi.

4. În caz de boală gravă, când cheltuielile provenite cu tratamentul acesteia nu se pot acoperi din salariul învățătorului, fie pentru persoana învățătorului, fie pentru oricare membru din familia sa, — să i-se acorde celui interesat un ajutor oarecare, la o cerere provăzută cu certificatul medical pretins de autorități.

5. Este punctul care trebuia să-l pun în frunte, — este : o educație și o cultură cât mai potrivită misiunii învățătorului.

Nădăjduim, că din momentul ce se va rezolvi problema stabilizării Leului, — se va rezolvi în mod favorabil și problema salarizării noastre a membrilor corp. did. din învă. primar.

Pânăcând cei competenți nu vor ști aprecia mai temeinic cantitatea și calitatea muncii dascălești, remunerându-o cu un salariu real situației, — să ne conformăm proverbului latin : »Ora et labora.«

G. Hoblea.

Chestiuni didactice.

Muzica în școala primară.

În revista «Școala Noastră» No. 7. a. c. am publicat un articol în care am tratat (încât mi-au permis cunoștințele) despre alegerea bucăților de muzică cari vor fi mai potrivite pentru elevii școalelor primare. În legătură cu aceasta chestiune ași mai avea câteva cuvinte și anume: Învățătorul și-a ales bucata de muzică și copiii au învățat melodia și o știu »cânta«, dar a cânta se poate în multe forme.

Se pot auzi cântări în fiecare zi și ori unde ai fi, unele bune iar altele voi și amar să le asculți.

Cauza pentru care o cântare nu place poate fi: sau acel cântăreț n'ă învățat notele muzicale, sau nu are cunoștință de »nuanțele« acelor tonuri, ci le cântă sbierând la viaa întâmplării.

Deci de mare necesitate este să învățăm melodia cântecelor corect, pe urmă trebuie să observăm diferitele grade de putere a emisiunii sunetelor, dintr'o piesă muzicală.

Nuanțele muzicale sunt foarte multe așa că trebuie un cântăreț de prima forță să le poată prinde toate; dar cântărețului cum este învățătorul, acestea nuanțe nu-i sunt necesare toate, ci numai unele din ele.

Eu cred că cele 4 nuanțe fundamentale sunt destule să le cunoască învățătorul. Din acestea dela sine vor veni și nuanțările mai fine.

Cele patru nuanțe ar fi „pianissimo“ = foarte

slab, „piano“ — slab, „mezzoforte“ — pe jumătate tare și „forte“ — tare.

O piesă muzicală cântată cu observarea nuanțelor sus amintite, cu trecerea fină și nu bruscă dela o nuanță la alta nu numai că va plăcea auzului dar cu siguranță va mișca și simțirea sufletească.

Să luăm de pildă cântecul „Dorul înstreinatului“ (aproape de toți cunoscut) și să-l analizăm puțin.

Partea întâia: în care înstreinatul e copleșit de gingașele amintiri din copilărie, notele sunt cântate în acel pianissimo care-ți picură în suflet clipele dragi din copilărie.

În a doua parte, după ce și-a reamintit el viața lui din copilărie sub acel „Dulce soare ce în leagăn i-a zâmbit, de livezile nflorite și frumșetele țării românești“ îl prinde dorul de-a revedea țara lui iubită. În aceasta parte are loc acel mezzoforte care va arăta creșterea acelei simțiri a înstreinatului, ca să se termine cu forte, adică furtuna sufletească în care clocotește dorința ferbinte de a-și revedea patria.

Desigur că elevii cari vor cânta aceasta cântare, precum și acei cari a vor asculta nu vor rămânea cu simțirea rece. Inima lor se va umplea de aceleași simțiri a înstreinatului, vor cunoaște durerea și dorul aceluia ce-i înstreinat de țara lui și prin aceasta am ajuns departe în ceia-ce privește desvoltarea sentimentului patriotic.

Și toate acestea s'au ajuns numai prin aceia că acel cântec a fost cântat cu simțire, și niciodată simțire nu este în cânt dacă nu se ține seamă de nuanțe, bine înțeles și de notele muzicale.

Ași putea să aduc multe exemple din cântecele cunoscute, cari toate sunt presărate de nuanțe, căci fără nuanță nu se poate concepe ceva frumos. În vor-

bire, în pictură, în toate actele, ma mult, natura însăși este plină de nuanțele cele mai desăvârșite.

Ce dulce-i șoapta de seară a codrului liniștit și cât de măreață și impunătoare furtuna ce freamătă codrul, două complexe superioare de nuanțe, incomparabile cu ceia-ce a creat mintea omenească.

E lucru cert că notele și valoarea lor trebuie neapărat respectate. Deasemenea pronunțarea corectă a cuvintelor din text. Un cântăreț cât de bună voce ar avea dacă nu pronunță deslușit textul nu are succesul acela pe care îl are unul cu vocea mai slabă, care pronunță corect cuvintele din text.

Acestea câteva observări cred că vor complecta articolul sus amintit. Și sunt sigur că respectând aceste perceptive vom putea ajunge cu pași siguri la țelul pentru care depunem zi cu zi muncă asiduă pe altarul școalelor noastre.

Gh. B. Bătaș,
inv. Tâșnad.

Lectie de istorie.

Subiectul: Goții.

PLANUL GENERAL.

1. Scopul material: Să cunoască și să știe despre poporul barbar »Goții«.
2. Scopul formal: Desvoltarea atenției, memoriei, imaginației, sentimentului național și patriotic și iubirii de țară.
3. Metodul: Cronologic.
4. Forma: Povestitoare.
5. Treptele formali: Pregătirea, anunțarea, predarea și aplicarea.

PLANUL SPECIAL.

1. Pregătirea: Cine a cuprins Dacia? Cât a ținut ferici-

rea ei? Ce a făcut Aurelian? Au plecat toți locuitorii? Pentru ce? Ce au făcut cei cari au rămas în Dacia? Cine a venit peste ei? De ce zicem că au năvălit? R. = au dat năvală.

2. Anunțarea: Acum vom învăța despre Goji! (Propunătorul scrie pe tablă.)

3. Predarea: (Se împarte bucața în 2 subunități metodice.) Povestește propunătorul prima parte. În timpul povestirii, se arată pe hartă ținuturile despre cari e vorba și se scriu pe tablă termenii mai greu de ținut minte. Reproducerea prin întrebări. Propunătorul pune și elvii răspund la următoarele întrebări: De ce neam erau Gojii? Ce înfățișare aveau ei?

De unde au venit? Unde s'au așezat? Așa dar, despre ce vorbirăm până acum? R. = Neamul și înfățișarea Gojilor: așezarea lor între Volga și Nistru.

Se scrie aceasta pe tablă și o citește un elev. Cu partea rămasă se procedează la fel. Pe tablă se află scris:

1. Neamul și înfățișarea Gojilor
așezarea lor între Volga și Nistru.
2. Trecerea lor, prin țările noastre.

(Aci se scriu, termenii greu de ținut minte.

Reproducerea g-lă s'au liberă. Se face reproducerea liberă în felul următor: Să citească cineva ce este scris pe tablă! Cine poate să spună dela început? Altul! Rezumat. Ce erau Gojii? De ce neam erau? Cum erau? De unde au venit? Unde s'au așezat? Ce au făcut apoi? Cine i-a gonit? Ce ne-a rămas dela ei? Înaintea lor, mai năvălise vr'un popor barbar? Așa dar, care a fost primul popor barbar care a năvălit în Dacia? Se stabilește că: »Gojii, au fost primul popor barbar, care a năvălit în țările noastre.«

4. Aplicarea: Se citește lecția din carte și se explică cuvintele necunoscute.

Alex. Marinescu.

Sălajul.

Monografia

școlii primare din comuna Bocșița

Comuna Bocșița este situată dela c. f. Zălau—Carăi și Halta Guruslău spre N. E. la depărtare de circa 8 km.!

Această comună o găsim în monografia Sălajului, pela anul 1205, cu numele de Baksa. La 1349, Baxa. Fiind două comune cu acelaș nume, a primit una numele de Magyar-Baksa, care era în jud. Solnocul de mijloc. Iar a doua Alsó, mai târziu Felső-Baksa, în jud. Crasna.

M-Baksa era așezată spre N. de unde se găsește ea azi ram la 1 km. Dar a fost nimicită în 1601, de armata lu Basta. După nimicirea ei, locul cu împrejurimile iau numele de : Pusztá-Baksa.

Acest loc îl găsim în anul 1635, în posesiunea Vád. Haraklányi Miklós. La 1669 în proprietatea lui Dull Petru. În posesiunea acestei familii a rămas până în 1922, când prezenții locuitori l-au cumpărat tot, dela fica lui Dull Albert, Dull Erzsi.

Înființarea actualei comune nu se cunoaște. Se spune că în locul acesta ar fi fost pădure mare și deasă, având ici coala câte-o poiană. În aceste poiene s'au așezat locuitori din fosta comună, de frica armatei lui Basta.

Tot în timpul acesta s'au strecurat printre unguri și o mulțime de români, făcându-și loc de adăpost în această pădure. Pădurea au tăiat-o, făcându-și din ea locuință, astfel în câțiva ani s'a făcut o comună mică, numindu-o Magyar-Baksa ca pe ceea-laltă. Iar românii i-au zis Bocșița.

Locul unde a fost comuna și azi se numește »Faluhely«. Iar la un loc care e situat deasupra satului i-se spune »Irtás«. De acolo sunt lemnele din care e făcută biserica gr. cat., care este și azi.

În monografia Sălajului găsim că biserica gr. cat. e făcută din lemn, fără data în care an s'a zidit. Dar se găsește

săpată în lemn data zidirii : 1752. De aici reiese că în acela timp era satul înființat deja.

La 1797 găsim că s'a făcut conscrierea locuitorilor din aceasta comună. Dintre mai mulți unguri găsim și un preot român: Popa Ioan. De aici se vede că erau români în aceasta comună, cu toate că nu aflăm nici unul cu numele.

La 1347 se găesc 511 suflete dintre care 271 români, iar 240 unguri. La 1890 se găesc 284 suflete. După naționalitate 244 români și 40 unguri. Iar după religie : rom. cat. 1, gr. cat. 241, ref. 38 și 4 izr. Numărul caselor 54.

Începutul școlii nu se prea cunoaste. Bătrânii povestesc că pe timpurile vechi era în aceasta comună preot. Sătenii la îndemnul lui ar fi zidit o casă mică, pe un loc sătesc, în stradă. La aceasta casă se adunau copiii să învețe rugăciunile și cântările bisericesti.

Dărămându-se locuința preotului, locuitorii n'au mai ridicat-o, așa a trecut ca filige la Mineu, la care e și azi. Atunci sătenii au mutat școala din stradă pe locul und a fost parochia. Pe acest loc au zidit o casă mică cu 2 camere : una locuință cantonului, care era și inv., iar una ca școală. În aceasta școală nu erau bănci ci o laviță pe lângă perete pe care ședeau căji-va, iar ceilalți ședeau în pricioare. La aceasta școală nu erau obligați să meargă toți copiii ci numai care voiau. Tot în aceasta școală au început să învețe a ceti și scrie. Cu încetul locuitorii au obligat pe cantor să fie și inv., tot pe lângă aceiași plată, care era 1 vica porumb (mălaiu) după fum, o grădina și 7 jug. pământ arător.

După spusele bătrânilor primul cantor și inv. a fost Pop Ioanaș, care era mai priceput în ale cantoriei. El a fost și inv. Preda rugăciuni și puțin cetit și scris. A urmat Berchiș Găvrilă cantor care a propus în școală pelângă aceleași condițiuni ca Pop Ioanaș.

Dela 1868—1883 a propus Șuta Iosif care avea oarecare pregătire.

Dela 1883—1885 a propus Sav Alexandru din Preuteasa cantor și inv. Pe timpul lui grădina unde era școala s'a schimbat cu alta în mijlocul satului. Aici s'a făcut iar o casă cu 2 camere : una locuința și una școală.

Dela 1885—1886 Bujor Petru din Asuaj, fără pregătire.

Dela 1886, iar este ales Pop Ioanaș cantor.

În timpul acesta fiind în comună unguri și având în Cluj la o bancă depuși o mulțime de bani spre a edifico școală și biserică, la inițiativa lui Dull Albert, Fodor Lazar și Androkovics László și alții, au zidit o școală confesională reformată la 1883.

Dela 1885—1887 școala era condusă de învă. Ferenci Gyula, caruia i-au plătit 600 fl. pe an, lemne, ogradă și 7 jug. pământ arător.

În toamna anului 1889 s'a prezintat la aceasta școală învă. Birou Lajos care a propus până în anul 1914.

Școala românească a fost condusă tot de Pop Ioanaș până în anul 1898, când a venit Marc Vasile învă. diplomat. A propus un an tot în aceleași condițiuni ca înaintașii, cu deosebirea că copiii umblau regulat și erau 30 la număr.

După Marc Vasile a venit Ioan Chiș din Cioara învă. diplomat, azi în penzie. A stat un an.

În 1900 poporeniile aleg de cantor pe Simion Mișian, care e și azi. El a propus în școală, dar nu are pregătire.

Conform legii din 1868 inspectoratul avea dreptul de a-și extinde controlul și asupra școalelor confesionale.

Se spune că odată a fost să cerceteze școalele confesionale din aceasta comună: Inspectorul regesc al școalelor din Sălaj, Iosif Kerekeș, făcând următoarele observări: La școala confesională românească să se facă feresti, bănci și să se padimenteze. Iar școală confesională ref. să se ridici mai sus și fiind că nu avea de cât 8—10 elevi, învă. nu va mai primi ajutor dela stat.

La observările inspectorului ungurii au ridicat școala și au îndemnat pe oameni să-și trimită copiii la școala lor, căci acolo nu-va trebui se dea lemne, ba vor primi copiii săraci cărți și haine. Nici n'au trebuit multe sforțări, căci cei mai frunțași oameni și-au înscris copiii la școala ref.

La școala confesională românească nu s'a făcut nimic ci din contră au lăsat-o de s'a ruinat, așa că au rămas fără școală. Astfel comuna Bocșița din două școli a rămas cu una, cu școala confesională ref. Așa a putut fi susținută mai departe având elevi destui, că sa corespundă cerințelor inspectoratului.

În anul 1914 învă. Biró Lajos părăsește comuna, după o muncă de 26 ani. El a fost cel mai destoinic învă. dintre care

i-a avut comuna acesta până atunci. De sub conducerea lui au eșit mai multe rânduri de absolvenți ai cursului primar. Arhiva școlară din acest timp nu se găsește. După ce a părăsit Biró Lajos comuna, postul a rămas vacant până la înfăptuirea României-Mari.

În timpul acesta dar mai cu seamă în revoluția din 1918 școala a fost în mare parte ruinată de locuitorii acestei comune.

În anul 1920, 24 Octombrie a ocupat acest post Vasile Simon, înv. diplomat, absolvent a șc. norm. de stat din Zălau. Din acest an găsim arhivă și statistici de înscriere a elevilor. În anul 1920 sunt înscriși 54 de elevi.

În timpul prezentării lui la post s'a expopriat școala ref. pentru staț. În timp de un an cât a stat în aceasta comună a desfășurat o activitate școlară și extrașcolară destul de frumoasă. A muncit să se primească toate averile școalei ref., dar fără rezultat.

După V. Simon e numit ca înv. suplinitor cantorul Simion Mișion având înscriși 36 elevi.

În 1922—23 e numit ca înv. Vég Albert absolvent a șc. norm. gr. cat. din Gherla. Au fost înscriși 32 elevi. Sub conducerea acestui înv. nu se vede nici un act în arhiva școalei, mai mult a nimicit și ceva cotețe ce erau edificate, arzindu-le.

În anul 1923—24 școala era condusă de Ștefan Dimache înv. supl. Sunt înscriși 48 elevi.

În 1925—1926 Dumitru Țop înv. stagiar a condus cl. I—IV înscriși 35 elevi.

În anul 1926—1927 am ocupat cu acest post cu titlul prov., având încriși la cursul primar 43 elevi. Iar la cursul de adulți 34 elevi.

Școala primară ref. a fost numai expropriată de stat. Prin Deciziunea agrară No. 22. Curtea de Apel Oradea-Mare Secția I, în sesiunea publică din 8 Iulie 1926, fiind de față cei în drept, precum și delegatul comunei Bocșița, Dumitru Aciu a Văsălichii primar, Decide că grădina și școala trece în posesiunea statului în preț de 20,250 Lei, Școala este acum: Școala primară de stat din Bocșița.

Bocșița, la 4 Martie 1928.

Vasile Cărabă, înv.

Pagini de literatură.

Cea dintâi zi de școală.

Nepoțelul meu n'a făcut nici o pozna cât am fost mușafirul părinților: nu a tras nici pisica de coadă și nici pălăria mea n'a întors-o pe dos. Melancolic, absent ca un poet și plouat ca un îndrăgostit a cărui dulcinee n'a venit la înfălnire, nepoțelul meu stătea într'un ungher, cu un deget la frunte și cu altul în nas.

— Ce-are feciorul tău de-i așa de cuminte? Nu cumva e bolnav?

— Aș, e îngrijat. Măine se începe școala. E pentru el întâia zi de școală.

A, haiducul, i s'a înfundat! Adio jocuri și pozne, adio viață fără griji...

Inchee un capitol și el, — și începe acum altul.

În dimineața plumburie de toamnă porțile școlilor s'au deschis, largi, și în băncile cari au dormitat vara n'treagă se grămădesc copiii. Ochii sfredelitori au contemplat, la început sfioși, pe urmă îndrăzneți, tabla, catedra și pozele murale, cu tendințe morale.

Un fior stânjenește elanurile copilăriei fragede, un gând cenzurează gestul sglobiu și strigătul spontan: cea dintâi zi de școală!

Domnul cu păr bălai, cu roze în obraz a mplinit șapte ani și a urcat o treaptă pe scara vieții. Sub privirile în cari azurul cerului se resfrânge încă imaculat, au rămas păpușa, cercul, soldații de plumb, jocurile și jucăriile celor șapte ani expirați. Deasupra, un șir de trepte mute, pe care pașii copilului le va urca încet, pe nesimțite, cu tot mai multă încredere și tot mai mult avânt.

Liniște ca într'un templu. Apoi glasurile pornesc să cîrpiască, privirile se familiarizează, mișcările devin libere, desghețate. În curând clasa care era un templu, a devenit un stup.

Copilul mângâie acasă, abecedarul.

Silabisește primele slove și face eforturi să prindă tâlcul lor. O literă, două : o-m, om... Știe acum ce-i omul. Mai târziu va ști și ce e omenia.

«In clasă, la rând, capete blonde, capete cu păr negru ca noaptea, ochi visători și ochi neastâmpărați.

Dascălul, pe catedră, — Guliver în țara făpturilor pitice, — predă lecția și guvernează cu o gravitate asaltată de-un zâmbet, poporul nou de suflete gingașe care va trece mai departe așa cum au trecut generații după generații pe lângă el, el Guliver și ei liliputanii.

Școală de la periferie. Copii de bogdaproste, îmbrăcați pirpiriu, svânturateci, inteligenți. Vin de-acasă cu porniri plebeene, și dascălul va avea cu școlarii de furcă.

— Diavole, de ce vii tu la școală ?

— Ca să 'nvăț.

— Și ce vrei să te faci când ai să fii om mare ?

— Șofer.

— De ce ?

— Ca să mă plimb.

— Dar tu, fetițo cu ochi de drac ?

— Eu, profesoară ?

— Ca să stau pe catedră și să le pun pe fete la arest.

Redeschiderea noului an școlar pune pe tapet, din nou, problema cărții Cartea nu e încă așa cum ar trebui să fie. In primul rând e scumpă. In al doilea, nu-i frumoasă. In al treilea rând, spiritul ei nu corespunde încă, pe de-antregul, cerințelor momentului.

Cartea trebuie să fie un prieten care să dea totul copilului, și să nu-i ceară în schimb nimic.

Din păcate, copilul nu găsește până acum într'însa prietenul acesta.

(«Realitatea Ilustrată»)

Ion Pas.

Administrația școlară.

Indrumări la început de an școlar.

În ziua de 19 Septembrie, s'au întrunit la Casa Școalelor, în conferința generală, inspectorii învățământului primar din toată țara, pentru a primi din graiul entuziast și înțelept al Dlui Ministru Dr. C. Angelescu și al Dlui director general P. Ghițescu, îndrumările necesare la începutul unui nou an de activitate culturală școlară.

Înainte de a se intra în ordinea de zi, membrii conferinței prin rostul Dlui Inspector General Costescu, au adus omagiul lor de duioasă recunoștință pentru regretatul inspector general G. Stoinescu, care în ziua de 22 August a murit ca un erou, îndeplinindu-și până la ultima clipă a vieții, sfânta datorie de înalt demnitar al Ministerului, tocmai într-o vreme când era mai mare nevoie de pilduitoarea lui activitate.

D-l Ministru, emoționat până la lacrimi, a subliniat meritele dispărutului său sfentic, care lasă în urma sa un gol, ce cu greu va putea fi acoperit: a aprobat ca în semn de eternă recunoștință, una din școlile primare din regiunea unde a lucrat, să poarte numele lui; în sala de conferință a Inspectorilor generali, să se afișeze portretul lui lucrat artistic, iar la mormânt să i se ridice un bust corespunzător.

D-l Ministru, reîntors de de curând la expoziția culturală cehoslovacă din Brün, aduce elogiile disciplinei, ordinii și curăteniei exemplare, văzută la școlile din Cehoslovacia și constată, că în privința aceasta, învățământul nostru românesc, lasă încă de dorit. Un procent destul de însemnat din corpul nostru didactic, nu-și îndeplinește cu sfințenie, în zilele acestea de gravă criză, prin care trece țara și neamul, datoria de slujitori cinstiți ai școlii. Mulți lipsesc de la școală fără concediu legal. Deși anul școlar s'a început la 15 Septembrie, totuși zilnic se pot vedea pe la Minister, inspectorate și revizorate, câte 20—30 de membri ai corpului didactic, pierzându-și vremea cea scumpă fără nici un rost.

D-l Ministru, aduce la cunoștință, că pentru curmarea acestei lipse de disciplină, a instituit la Minister un serviciu special de control și pune în vedere tuturor organelor de control, de sus și jos, să procedeze cu toată rigoarea față de elementele vinovate. Lăsând la o parte orice considerații politice, aceste elemente să fie lovite fără cruțare și eliminate din corpul sănătos al dascălimii românești.

Organele de control, subrevizorii, revizorii și inspectorii școlari, trebuie să exceleze prin propriul lor exemplu, la desăvârșirea ordinii și disciplinei în școală și afară de școală.

D-l Ministru citează cazuri concrete despre unii învățători unele școli, cari nu lucrează cu sporul cuvenit. La examenul de admitere în clasa I, a unui liceu din București, au fost respinși elevi premiați dela școli primare din capitală. S'a constatat, că absolvenții unor anumite școli normale, sunt foarte slab pregătiți și că din cauza aceasta, un număr considerabil de învăț. tit. prov. au căzut la examenul de definitivat. În consecință D-l Ministru, îndrumă organele de control să cerceteze cu atențiune deosebită pregătirea tinerilor învățători, eșiți din diferitele școli normale și să raporteze Ministerului, rezultatele cercetărilor pentru a se cunoaște, cari sunt școlile normale, cari dau absolvenții cu pregătire insuficientă, și astfel a se lua măsuri de prefacerea și așa pentru trebuințele actuale este prea mare numărul școlilor normale.

În continuare, D-l Ministru, insistă pentru organizarea învățământului agricol în toate școlile rurale pentru continuarea și perfecționarea propagandei culturale la sate și orașe în cadrele cercurilor și șezătorilor culturale în Dumineci și sărbători pentru organizarea și controlarea intensivă a atelierelor școlare și pentru înființarea cursurilor de adulți la sate și orașe pe lângă școlile primare la toate întreprinderile industriale și la toate cazărmile, îndrumând pe revizori a se pune în privința acestor cursuri, în legătură cu directorii fabricilor și cu comandații garnizoanelor militare.

De asemenea se va continua și intensifica și activitatea prodigioasă a construcțiilor școlare.

D-l Ministru, citează ca exemplu laudabil, activitatea extraordinară a prefectului Ghiață, dela Ilfov. care a investit peste 50 milioane Lei în construcții școlare, ateliere și insti-

tujii de asistență socială. Inspectorii școlari vor da impulsivitate prefectilor de județe, iar pe cei indiferenți să-i semnaleze Ministerului.

DI Ministru și-a încheiat nobilele sale îndemnuri, declarând, că contează pe energia organelor de control în scopul de a accelera progresul moral și cultural al țării, după pilda țărilor vecine. Cehoslovacia și Iugoslavia a căror dezvoltare culturală este uimitoare. Toată dăscălimba are datoria sfântă de a lucra la consolidarea țării și în primul rând Ministerul și organele sale de control, au aceasta datorie.

DI director general Ghișescu, a dat apoi inspectorilor indicații amănunțite asupra felului cum au să procedeze la facerea și îndrumarea controlului și a atitudinii lor în școală și societate, la controlul obligativității și a învățătorilor cu frecvență slabă în școlile lor. A vorbit despre personalitatea organului de control, despre selecționarea subvizorilor, a căror număr se va reduce, pentru a li se întesifica celor rămași în funcție activitatea și a li se spori retribuțiunea, a făcut apel la cei de față să nu lase să decadă chestiunea cărților didactice la nivelul la care țintesc acei ce nu vor în cartea de școală, decât o marfă oarecare.

DI Inspector I. G. Dumitrașcu a făcut apel la DI Ministru să ia măsuri pentru combaterea metodică a propagandei din străinătate, ostilă țării noastre și în special învățământului nostru. A arătat mijloacele unei contrapropagande. A raportat Ministerului din Paris, în August trecut, cum a raportat din Roma în 1903 și din Paris în 1910 marelui Ministru al școalelor Spiru Haret, că prin comparație, învățătoria noastră nu stă în urma nici unei învățătoremi din statele cele mai înaintate. Sunt și acolo scăderi și le citează. Scăderile dela noi pot fi ameliorate. Cu școlile normale putem trece dela cantitate la calitate. În loc de 400 elevi, numai 300, 260, 200 normalști bine aleși, bine preparați. De 10 ori mai multe conducătoare de grădini de copii. Corpul inspectorilor bine organizat, o presă didactică bună, relațiuni frecvente cu învățătoria din Occident ne pot aduce mari foloase.

DI Ministru și DI Director General răspund cu îndemnuri la lucru și cu promisiuni de sprijin.

Pompiliu Dan

Note și Observări.

Asociațiunea „Astra“

I

A P E L

Către Onor. autorități. institute financiare, întreprinderi și către toți oamenii de bine a-i neamului.

E fapt îndeobște cunoscut și avem datoria a-l recunoaște, că, în urma împrejurărilor de după războiu, radical schimbate, nu numai interesul pentru Asociațiune a început să scadă, ci peste tot, la noi și pretutindeni, idealismul de odinioară a început să lăncezească.

Cu atât mai mult însă noi, cari am rămas credincioși idealului pe care-l reprezintă Asociațiunea în viața neamului nostru, am simțit și simțim datoria de a ne încorda toate puterile spre a reinvia în sufletul neamului nostru interesul pentru acest așezământ atât de scump înaintașilor noștri și de a găsi cu orice preț soluția fericită a celei mai grele probleme de actualitate a Asociațiunii: sporirea mijloacelor materiale la măsura nevoilor de azi și de mâine și asigurarea acestor mijloace, fără a le lăsa în funcțiune de bunăvoință ori lipsa ei de către guvernele schimbătoare ale țării.

Iată pentruce, dorind ca «Astra» să-și aibă asigurate mijloacele materiale pentru îndeplinirea marilor probleme ce le-a avut dela început, și le are și acum în programul său, găsim că e de datoria noastră să ne adresăm și pe calea aceasta prin trimisul nostru dl Dr. Nicodim Cristea, către autorități, institute financiare, întreprinderi și către toți oamenii de bine, cerându-le ajutor pentru opera ce înfăptuește instituția noastră.

Apelul nostru, credem, este deplin îndreptățit în baza înfăptuirilor din trecut ale «Astrei» și tot așa și în vederea realizărilor ei din viitor.

Cea mai veche societate culturală din țară, mai veche cu

6 ani chiar și de cât însăși Academia Română, Asociațunea «Astra», în trecutul ei de 67 de ani, a fost, cu drept cuvânt, un astru, care a luminat și încălzit sufletul neamului nostru din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș. Ea a fost chiagul, care a produs solidaritatea Românilor din aceste părți, înlesnind progresul nostru în toate direcțiunile și pregătind sufletele pentru ziua cea mare, care era să vină, și a venit.

Din înfăptuirile din trecut ale «Astrei» culturale amintim aici pe scurt următoarele:

1. A ajutat la învățătură, cu burse, sute de tineri, și tot așa a ajutat sute de ucenici la învățarea meseriilor și comerțului.

2. A deschis în 1886 în Sibiu, și a susținut cu mari jertfe, până după marele războiu de întregire a neamului, cea dintâi școală superioară (civilă) de fete cu internat, în care s'au ccesrut în dragostea de neam timp de 33 de ani mii de fete din toate straturile sociale ale neamului nostru.

3. A sprijinit literatura și știința, publicând până în zilele noastre revista «Transilvania», o «Bibliotecă populară», din care s'a ajuns la Nr. 156 și Biblioteca «Astra» pentru intelectuali, din care s'au scos 15 numere.

Afară de aceste a sprijinit și a publicat și alte scrieri folositoare «Enciclopedia Română», Dicționarul numirilor de localități «etc.

4. A înființat Biblioteca centrală, o mare bibliotecă, cum prea puține sunt în Transilvania.

5. A întemeiat Muzeul central, care numără peste 100.000 de obiecte, al căror număr stăruim să-l sporim an de an

6. Pentruca să poată lucra cu mai mulă înlesnire pentru luminarea poporului a împărțit Ardealul, Banatul, Crișana și Maramureșul în așa numitele despărțăminte, acum, în număr de aproape de 150, cu comitete alese, prin cari Centrala ajunge în mai deaproape atingere cu popor, dându-i povețe prin conferințe și prin distribuirea de cărți etc.

7. În cursul timpului a distribuit comunelor din despărțăminte, unde are agenturi (cercuri culturale), bisericilor, școllelor, armatei (regimente), spitalelor etc. peste 3000 de colecții, mai mari sau mai mici de cărți (biblioteci).

8. A aranjat un număr mare de cursuri ptru neștiutori de carte și pe seama lor a distribuit mii de abecedare.

9. A aranjat expoziții etnografice, de produse agricole și industriale, expoziții de copii etc., toate împreunate cu premii.

10. A întemeiat bănci și cooperative.

Incât pentru viitor, toate aceste probleme Asociațiunea stăruie să le perfecționeze și să sporească numărul lor prin:

11. Imbrățișarea chestiei Caselor naționale, stăruind și din partea sa pentru promovarea acesteia. Deja avem câteva Case Naționale, și în aproape 700 comune teren câștigat pentru acest scop.

12. După războiu și-a propus între altele, să stăruie și pentru însemnarea locurilor mai importante în istoria trecutului nostru cu câte un monument: monumentul dela Guruslău, troița dela Șelimber, cea dela Mirislău etc.

Pentru realizarea ecestor probleme instituțiunea noastră are din zi în zi lipsă tot mai mult de concursul Onor. autorități, institute financiare, întreprinderi și al tuturor oamenilor de bine dornici de înintarea neamului.

În nădejdea că Apelul nostru va avea răsunetul dorit în toate părțile, semnăm.

Cu deosebită stimă:

Dr. RUSU m. p.
vicepreședinte.

ROMUL SIMU m. p.
secretar,

II

Catalogul publicațiilor „Astrei“

Din foarte multe părți ni se cere un catalog al broșurilor și volumelor ce se află de vânzare, tipărite fiind în editura «Astrei».

Numai bucura ne poate că se găsesc oameni cu scaun la cap, cari vreau să răspândească lectură bună, sănătoasă, în mijlocul poporului! de la sate și în mijlocul cărturarilor, deoarece numai așa vom putea ieși și noi la liman verde. Numărul cetitorilor de cărți bune va trebui să crească, ca să fină piept cu cetitorii de literatură de duzină, de literatură, de romane senzaționale, de lectură, venin sufletesc.

Vrem ca numărul abonaților noștri să crească, întocmai ca în vremurile de dinainte de războiu, de aceea apelăm la toată suflarea românească: cumpărați și răspândiți publicațiile

«Astrei»! Dacă «Astrei» îi merge bine, înflorește și cultura și bunăstarea neamului românesc.

Este o datorie de onoare ca tipărițiile «Astrei» să se răspândească din partea românilor, pretutindeni: în casele sătenilor, în acelea ale cercurilor culturale, în casinele române, în bibliotecile de tot soiul, iar revista în cafenelele orașelor și pe la chioșcurile și librăriile orașelor noastre.

Vom însemna aici și numerele de bibliotecă epuizate (ce nu se mai află de vânzare), ca să se vadă câte numere frumoase și prețioase a tipărit «Astra» (e vorba să le retipărim, dacă cetitorul român ar vrea să le cetească!), iar în dreapta publicațiilor ce se află de vânzare lăsăm să urmeze prețul foarte mic al lor.

„Biblioteca populară“:

1. Povestiri din viața țăranilor români de I. Pop-Retegănuș, 2. Povestiri din viața țăranilor români de I. Pop-Retegănuș, 3. Despre cărțile funduare și întabulări, de Dr. Valer Moldovan, 4. Sfaturi bune. Trei disertațiuni, de Emanuil Ungureanu, Dr. Ilie Cristea și Nicolae Ivan, 5. Casa părintească, crescătoria indizilor și popoarelor, de Ioan, Popea, 6. Despre testament. Explicarea articolului de lege XV din anul 1876, de D. V. Moldovan, 7. Poșta. telegraful, telefonul. Noțiuni generale despre instituțiile poștale, de Gavril Todica, 8. Icoană din istoria Grecilor vechi. Partea I. de V. Lazar, 9. Icoană din istoria Grecilor vechi. Partea II. de V. Lazar, 10. Grădina de legumi. Disertație populară de I. F. Negruțiu, 11, 12, 13, 14, 15, 16. Ionel. Principii morale și creștinești de educație, de V. Gr. Borgovanu, 17 „Astra“. Informațiuni asupra scopurilor „Asociațiunii“, 18. Regulele ortografice stabilite de Academia Română în 1904, 19 Vulcanismul, de Gavril Todica, 20. Împărțirea, lucrarea și îngrijirea unei moșii de I. F. Negruțiu, 21. Nuvele istorice, Cartea I. de I. Al. Lăpădatu, 22. Nuvele istorice, Cartea II. de I. Al. Lăpădatu, 23. Cărticica sănătății, de Dr. I. Beu, 24. Învățătură despre legile privitoare la notarii publici regești, de Mihail Beșan, notar public regeșc în Lugoj, 25. Poezii populare de Enea Hodoș, 26. Începutul neamului românesc, de Dr. Ioan Lupaș, 27. Comuna „viitorul“, de Romul Simu, 28. Povestiri, de Ioan Pop-Retegănuș, 29. Vasile Alexandri: Poezii alese, 30. Ionel. Principii morale și creștinești de educație, Cartea VI, de V. Gr. Borgovanu, 31. O seamă de cu-

vinte, de Octavian Goga, 32. Cum să trăim? Aurel R. Dobrescu, 33. Țichindeal, Asachi, Donici, cu prefață de II. Chendi, 34. Nutrețul Măiestrit sau cele mai bune plaete de nutreț, de I. F. Negruțiu, 35. Din putere proprie, de N. Petra-Petrescu, 36. Floarea soarelui. Legendă în versuri de Ștefan Cacoveanu, 37. Poezii, de Octavian Goga, 38. Dr. Ioan Lupaș: De demult, 39. Ștefan Cacoveanu: Floarea soarelui, Legendă în versuri, 40. Din viața Sfinților, Viața Sf. Ioan Gură de Aur, 41, 42. Ioan Creangă: Povestea lui Harap alb, 43 Aurel Cosciuc: Lucrarea pământului, 44. Vasile Alexandri: Cântece din bătrâni, 45. Ioan Pop-Reteganul: Povestiri din viața țăranilor, 46, 47. Alexandria sau povestea lui Alexandru Macedon, 48. Calendarul pe anul 1912, 49. Petre Isbirescu: Hercule, 50. Dr. Aurel Dobrescu: Cum să trăim? 51. Petre Dulfu: Din isprăvile lui Păcală, 52. Romul Simu: Comuna „Viitorul“, 53. N. Iosif: Creșterea pomilor, 54. N. Petra-Petrescu: Povestiri, 55. I. F. Negruțiu: Nutrețul măiestrit, 56. V. Onițiu: În sat la Tânguiești, 57. Călăuza creștinului la biserică, 58. Ioan Creangă: Stan Pășitul, 59. Calendarul „Asociațiunii“ 1913, 60 Dr. Ioan Lupaș: Viața unei mame credincioase, 61. V. Gr. Borgovanu: Leonard și Gertruda, 62. P. Dulfu: Isprăvile lui Păcală, 63. Dr. Aurel Dobrescu: Cum să trăim. Partea II., 64. V. Gr. Borgoveanu: Leonard și Gertruda II., 65. V. Alexandri: Cântece din bătrâni, 66. I. P-Reteganul: Povestiri din viața țăranilor, 67. A. Cosciuc: Ingrășarea sau gunoarea pământului, 68. I. Barac: Arghir și Elena, 69. Carte de rugăciuni, 70. Calendarul „Asociațiunii“ pe anul 1914, 71. G. Coșbuc: Povestea unei coroane de oțel, 72. Ioan Slavici, Popa Tanda, 73. Emigrarea în America, 74. I. Agârbiceanu: Dela sate, 75. N. Iosif: Sfaturi pentru popor, 76. I. U. Iarnik: Pavel Cătană, 77. Dr. I. Chitul: Boalele lipicioase, 78. I. Pop-Reteganul: Povestiri din viața țăranilor, 79. Anton Pann: Povestea vorbii, Partea I., 80. Anton Pann: Povestea vorbii, Partea II. 81. Calendarul pe anul 1915, 82. Calendar pe anul 1916, 83. Calendar pe anul 1917, 84. Calendar pe anul 1918, 85. Calendar pe anul 1919, 86. Dr. I. Beu: Cărticica sănătății, 87. Simeon Stoica: Igiena copilului până la vârsta de 7 ani. Dietica populară. Tot aici sunt ase aminti cărțile tipărite de Asociațiune cu cheltuiala marelui binefăcător Vasile Stroescu, 89. V. Alexandri: Poezii populare ale românilor. Sibiu 1914, 90. Ioan Creangă:

Amintiri din copilărie, 91. Ion Agârbiceanu: Tușa Oana și în luptă.

Toate broșurile de până acum nu se mai află de vânzare
De vânzare avem:

92. Satul meu, un saț din Ardeal, de Ioan Georgescu 3 Lei.
93. Din popor, de Petrea Dascălu 3 Lei.
94. Povestiri de I. Agârbiceanu 3 Lei.
95. Calendar (1921) epuizat.
96. Ardealul și Ardelenii, de Victor Lazăr Partea I. 3 Lei.
97. Ardealul și Ardelenii, de Victor Lazăr Partea II. 3 Lei
98. Istoria lui Tudor Vladimirescu, de Ioan Georgescu 3 Lei.
99. Oameni și stări dela noi, de Dr. Elie Dăianu, 3 Lei.
100. Ce este și ce vrea să facă Asociațiunea? de Ioan Georgescu 3 Lei.
101. Mitropolitul Andreiu Șaguna, de Dr. Ioan Lupaș. Par-tea I. 3 Lei.
102. Mitropolitul Andreiu Șaguna, de Dr. Ioan Lupaș Par-tea II. 3 Lei.
103. Calendarul Asociațiunii pe anul 1922, întocmit de Ioan Georgescu (epuizat).
104. Păcatele nozstre, de Ion Agârbiceanu 3 Lei.
105. Avram Iancu, de Ioan Georgescu 4 Lei.
106. Invățătură și petrecere, de I. Georgescu 10 Lei.
107. Ion Constantin Brătianu, de O. Sumea 5 Lei.
108. Calendarul Asociațiunii pe anul 1929, întocmit de I. Georgescu (epuizat),
109. David Urs de Mărgineni, de Victor Lazăr 3 Lei.
110. Sămânța Înțelepciunii, de Maria Regina României 3 Lei.
111. Calendarul Asociațiunii pe anul 1924, întocmit de I. Georgescu (epuizat).
112. Gânduri de dat mai departe, de Horia Petra-Petres-cu 3 Lei.
113. Pentru sările de șezătoare 4 Lei.
114. Inviere și alte poezii, de Ioan Borcia 4 Lei.
115. Clipe de întremare sufletească 4 Lei.
116. Icoane dela țară, de Petrea Dascălu 4 Lei.
117. De braț cu moșul, în povești, de Moșul (Nicolae

- Petra-Petrescu) 4 Lei.
118. Povești din țara Cehului, de Bojena Niemțova 4 Lei.
 119. Calendarul Asociațiunii pe anul 1925, întocmit de Horia Petra-Petrescu (epuizat).
 120. E primejduită cultura : 3 Lei.
 121. Patria, poezii de G. Tutoveanu 3 Lei.
 - 122—123. Ileana, feerie, de Ion Borgia 10 Lei.
 124. „O bucată de pâine din Banat“, de Horia Petra-Petrescu 5 Lei.
 125. Prizonierul din Caucaz, de Leon Tolstoi 5 Lei.
 126. Lucă — minte slabă și alte povestiri pentru popor, de Ioan Pop-Reteganul 5 Lei.
 127. Cum să ne îngrijim vița de vie și vitele sfaturi practice de I. A. și P. și Ioan Zămfirescu 5 Lei.
 128. Hârtia de-o sută (Alberto), pvestire de Edmondo Amicis, tălmăcire de D-na Șt. Bindei, 5 Lei.
 129. Al doilea președinte al „Asociațiunii“ Vasile L. baron Pop 1819—1875, de Dr. Ilie Dăianu, 5 Lei.
 130. Calendarul „Asociațiunii“ pe anul 1926, întocmit de Horia Petra-Petrescu, (epuizat).
 131. Dușmanii omului. (Vrășmașii sănătății și averii) sfaturi practice de Ioan Pop-Reteganu, 5 Lei.
 132. Snoave, chiuituri, povestiri, adunate de Andrei Bârseanu, cu o bibliografie a fostului președinte al „Astrei“, 5 Lei.
 133. Povestea vieții lui Vasile Alexandri de G. Vâlsan, membru al Acad. Rom. 5 Lei.
 134. Moartea lui Asan, povestire istorică de Ioan Al. Lăpedatu 5 Lei.
 135. O. Șezătoare românească. (Material de citit și de cântat) 5 Lei.
 156. Amor și răzbanare. (Povestiri istorice) de Ioan Al. Lăpedatu 5 Lei.
 137. Luptele lui Mihai Viteazul, povestite de el însuș, 5 Lei.
 138. „De citit și răsândit“, material pentru șezătorile noastre culturale, 5 Lei.
 139. Calendarul „Asociațiunii“ pe anul 1927, întocmit de Horia Petra-Petrescu, (epuizat).
 140. 1 Decembrie 1918. Conferință pentru serbarea unirii

Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu Patria-Mamă, întocmită de Romul Simu, secrețarul adm. al „Astrei“ 5 Lei.

141. Vine Crăciunul, piesă de teatru pentru copii, în 2 acte, de Elena C. Sporea 5 Lei.
142. Fapte de împlinit, pentru întărirea și prospetarea neamului 5 Lei.
143. „Grivei“ și alte povestiri, de Horia Petra-Petrescu 5 Lei.
144. Piatra credinței, povestire din viața poporului, de Coriolan Brediceanu 5 Lei.
145. „Casa țăranului român“, sfaturi de Ioan Pop-Reteganul 5 Lei.
146. Pricinuitorii Boalelor (Bacteriile) de Ioan Pop-Câmpeanu. Plantele de leac (medicale) de N. 5 Lei.
147. Din poveștile lui Moș Toader și alte povestiri pentru popor, de Adam Bolcu 5 Lei.
148. Un ceas de șezătoare populară, material de Teodor V. Păcățian Adam Bolcu, Ioan Pop-Reteganul și Horia Petra Petrescu 5 Lei.
149. Nișă Zdrenghea, de Alex. Lupeanu-Melin 5 Lei.
150. Calendarul „Asociațiunii“ pe anul 1928, redact de Horia Petra-Petrescu.
151. Gheorghe Cârțan, schițe umoristice de A. P. Bănuț 5 Lei.
152. Nutremântul sufletesc (Pentru sările lungi de iarnă) 5 Lei.

Asociațiunea „Astra“ a hotărât, pentru anul 1928, ca broșurile să nu se mai dea gratuit, parte pentru motive de ordin educativ, ca să deprindem poporul la jertfe — adevărat că foarmici — și pentru cultivarea sa prin lectură extrașcolară și să-l desvășăm de-a drede, că societatea e obligată veșnic la po-mană pe terenul acesta, — parte pentru a încassa cel pușin ceva din cheltuielile avute cu tipărirea, dându-se astfel posibilitatea de-a mări numărul broșurilor dintr'un an și de-a le îmbunătăși din punct de vedere tehnic.

S'a hotărât totodată, ca instituțiile sau persoanele con-vinse de necesitatea răspândirii broșurilor din Biblioteca po-

porală a „Astrei“ să beneficieze și de un rabat de 25% pntu numrui de 10 exemplare în sus din aceeaș broșură. Renunțându-se la rabat, în prețul lui se pot da broșuri în plus.

153. (1) Răsboiul pentru întregirea neamului românesc (1916—1918). Povestit de victor Lazăr, 6 Lei.
154. (2). Cultivați legumi în grădinile voastre! Sfaturi de Victor Lazăr 2 Lei.
155. (3). Poezii bănețenești de Victor Vlad Delamarina. Prețul 3 Lei.
156. (4). I. Răsboiul rumâno-ruso-turc 1877—1878. II. Andreiu Florea Curcanul sau cum e Românul la războiu. Povestire din 1877—1877 de Niçola Gane. III. Câteva poezii pespre răzqoiul din 1877—1878, 4 Lei.
167. (5). Ingrijirea copilului mic până după înțarcare. Sfaturi pentru mame. Prețul 3 Lei.
158. (6). Cârlanii sau Doi țărani și cinci cârłani. Piesă iotr'un act de C. Negruzzi. cu lămuriri asupra felului cum trebuie să se joace, date de dl N. Băilă, directorul artistic al „Astrei“. Prețul 3 Lei.
159. (7) Copii cu renume. Bibliografii povestite tinerimii noastre de Victor Lazăr. Prețul 4 Lei.
160. (8) Bibliografia Păr. Vasile Lucaciu, povestită pntu popor de Alexandru Ciura. (Manuscrisul trimis de sec. „Astrei“ din Cluj). Prețul 4 Lei.
161. (9) Bucătăria gospodinei dela sate. Sfaturi și rețete de mâncări, date de Ana Victor Lazăr, 4 Lei.

„Biblioteca științelor naturale, Nr 1. E. Rcovița; Speologia 50 Lei. „Biblioteca istorică“, a secției istorice. Nr. 1. Dr. I Lupes: „epocile principale din istori românilor“. (60 Lei.

Ș T I R I

— **Conferința organelor de control.** În ziua de 4 Oct. a. c. s'a ținut în biroul Revizoratului școlar obișnuita conferință lunară a organelor de control, la care a participat și Dl Inspector școlar regional Pompiliu Dan.

Dl Inspector școlar a făcut o expunere amănunțită asupra modalităților pentru îmbunătățirea frecvenței școlare și a disciplinei membrilor corpului didactic primar, dând indicațiunile necesare pentru controlul școalelor la începutul anului școlar.

În interesul intenzificării și consolidării învățământului primar, s'au luat dispozițiile convenite pentru convocarea cuturor membrilor corpului didactic primar în conferințe, te se vor ține în cursul lunii Oct., în sediile circumscripțiilor școlare. Cu prilejul acesta, organele de control și administrative vor da învățătorilor instrucțiunile necesare de ordin didactic și administrativ, punându-se în discuție diferite chestiuni de actualitate.

— **Doua serbări Comemorative.** În baza ordinului Ministerial în ziua de 28 Oct. a. c. se va serba în toate școalele din cuprinsul Țării, aniversarea a 50 ani dela realipirea Dobrogei la pământul străbun prin vitejia armatei româno din 1877 și 10 ani

dela înființarea țării amice Republica Cehoslovacă.

— **Expoziția cărții didactice actuale pentru învățământul primar.** „Institutul pedagogic român“, a organizat o expoziție a cărții didactice de curs primar în sala sa de bibliotecă (str. Victor Emanuel II).

Sprijinit de ministerul instrucțiunii și „Casa școalelor“ a făcut apel la editurile mari, cari au răspuns cu toată promptitudinea.

S'au întocmit următoarele date statistice, asupra manualelor aprobate de ministerul instrucțiunii, spre a fi întrebuintate în anul școlar 1928—1929.

Pentru cl. I-a s'au tipărit 760000 exemplare de abecedare și aritmetică, — pentru prețul de 18,700000 lei.

Pentru clasa II a, 1.145000 exemplare de citire, aritmetica și geografie, în valoare de 31.960000 lei.

Pentru cl. III-a, 1.013000 exemplare de citire, gramatică, aritmetică și geografie, în valoare de 34.999000 lei.

Pentru cl. IV-a, 758000 exemplare de citire, gramatica, aritmetica și geografia, în valoare de 28.020000 lei.

Pentru cl. V-a, 490.000 exemplare de citire, gramatica, aritmetica, geografia, șt. naturale, șt. agricole și șt. comerciale, în valoare de 12815000

lei.

Pentru cl. VI, 305000 exemplare din citirea, gramatica, aritmetica, geografia, șt. fizice și șt. comerciale, în valoare de 9.005000 lei.

Pentru cl. VII, 173000 exemplare din citirea, gramatica, aritmetica, geografia, șt. fizice și șt. agricole pentru suma de 3.400000 lei.

*

În total s'au tipărit 4644000 exemplare pentru suma de 138899000 lei.

*

În genere, apreciind cărțile didactice de curs primar, expuse în actuala expoziție, s'ar putea spune că scăderile cele mai frecvente se datoresc faptului că abecedarele sunt prea încărcate în partea introductivă, corespunzătoare cu exercițiile pregătitoare de scriere și citire.

Gravurile sunt lipsite de elementul estetic. Unele din ele sunt excesiv de naive.

Iar cărțile pentru cursul primar superior sunt prea teoretice.

— Populația orașelor din România.

După statisticele mai recente, făcute în baza celei din urmă conscrierii, populația orașelor din România se prezintă astfel: București 800.000, Chișinău 190000, Iași 185.000, Galați 180.000, Cernăuți 115.000, Timișoara 100.000, Brăila 100.000, Ploești 98.000, Cluj 95.000, Oradea 90.000, Arad 79 000, Craiova 70.000, Constanța 65.000, Sătmăr 59.000, Brașov 53.000, Cetatea-Albă 50000, Ismail 50.000, Tighina 50000, Bălți 45.000, Buzău 45.000, Hotin 40.000, Sibiu 40.000, Botoșani 36.000, Soroca 36.000, Bazargic 35.000, Turnu-Severin 35.000, Târgu-Mureș 34000, Sighet 30.000, Bârlad 30000, Bacău 28.000, Focșani 26.00, Piatra-Neamț 25.000, Bolgrad 25,000, Orhei 25.000, Roman 25.000, Lugos 24 000, Giurgiu, 23.000, Tulcea 23,000, Pitcești 22.000, Călărăși 22000, Tecuci 21.000, — Târgu-Jiu 20.000, Caracal 20.000.

PARTEA OFICIALĂ

In aceasta parte a revistei se vor publica toate ordonanțele și circularele autoritaților școlare superioare. Datorința directorilor și a conducătorilor autoritaților școlare subalterne este, ca îndata după primirea revistei, să le înregistreze și execute conștientos, în cel mai scurt timp.

Revizoratul școlar al județului Sălaj.

No. 3231—1928.

Dispoziții cu privire la achitarea salarilor învățătorilor

În baza ordinului Onor. Minister al Instrucțiunii cu No. 84426—1928 și a Ministr. de Finanțe No. 279425—1928 punem în vedere tuturor învățătorilor să se prezinte la plată cu chitanțele de salar imediat ce le primesc, nu să le strângă pe mai multe luni, chitanțele să fie verificate de notari pentru plata impozitelor.

Zălau, la 19 Octomvrie 1928.

No. 1986—1928,

Incadrarea învățătorilor minoritari dela Școalele de Stat

Onor. Minister al Instrucțiunii cu, ord. No. 25913—1928 în urma avizului Cons. de Inspectori Generali No. 1430—1928, a dispus să revină asupra încadrării tuturor învățătorilor minoritari cari înainte de unire au servit la statul maghiar, au trecut apoi la confesiune și ulterior la statul român.

Tuturor învățătorilor din aceasta categorie să li-se socotască ani buni de serviciu, numai anii făcuți la statul maghiar, până la unire și apoi la statul român: nefinându-se în seamă anii serviți la confesiune după unire.

Zălau, la 19 Octomvrie 1928.

No. 3108—1928.

Broșura „Un Jubileu“

Atragem atențiunea membrilor corpului didactic asupra broșurei „Un jubileu“ despre activiitatea dascălească de o jumătate de secol a Dlui Gheorghe Pteancu, fost director al școlii primare de stat din Carei, scrisă și aranjată sub tipar de Dl Simion Oros inv. în Șimleul-Silvaniei.

Costul broșurei (120 p.) va fi 50 Lei.

O recomandăm pentru bibliotecile școlare și învățătorilor.
Zălau, la 19 Octomvrie 1928.

No. 3813—1928.

„Istoria Muzicei la Români“

Comunicăm ordinul Onor. Minister cu No. 108072—1928.

Domnule Revizor, Dl profesor Mihail Gr. Poslușnică de la liceul „Laureanu“ din Botoșani, a scos o broșură intitulată „Istoria Muzicei la Români“.

Pentru popularizarea acestei lucrări, Ministerul o recomandă bibliotecelor școlare primare urbane și rurale.

În consecință o veți comunica școlilor din acest județ.
p. Dir. Genral: ss. Vasilescu. Subdir.: ss. Indescifrabil.“
Zălau, la 19 Octomvrie 1928.

No. 3740—1928.

Achitarea abonamentului la revista „Școala Noastră“

Punem în vedere tuturor membrilor corpului didactic primar din județ, să achite la timp abonamentul pentru revista „Școala Noastră“ ca să nu fim nevoiți să face reținerile din plată, căci Onor. Minister al Instrucțiunii cu ord. No. 95569—din 27 Septemvrie a. c. a aprobat să se facă rețineri din leafă pentru revistă.

Zălau, la 6 Octomvrie 1928.

No. 3400—1928.

Înaintarea listei elevilor cursului de adulți

Cu ordinul nostru No. 2950—1928 publicat în „Școala

Noastră' No. 13—1928 am pus în vedere tuturor directorilor dela școalele primare ca în ziua de 2 Sept. să înainteze revizoratului, lista obligațiilor la cursul de adulți.

Deoarece până în ziua de azi numai dela 129 școli am primit aceasta listă: punem în vedere din nou tuturor directorilor școlari să înainteze imediat lista susmenționată, ca să putem face numirea corpului didactic la școalele de adulți conform art. 164 din regulament.

De unde nu sunt obligați la școala de adulți se va înainta rapoarte negative.

Zălau, la 22 Oct. 1928.

No. 4028—1928.

Delegarea Dnui Ioan C. Pușcașu ca Inspector Școlar Cultural

Onor. Minister al Instrucțiunii publice prin decizia No. 122110—1928 a delegat pe ziua de 1 Octomvrie 1928, pe dl Ioan C. Pușcașu ca Inspector școlar cultural în învățământul primar din reg. II școlară Oradea-Mare pentru județul Bihor, Satu-Mare, Maramureș și Sălaj.

Zălau, la 19 Octomvrie 1928.

No. 4140—1928.

Ținerea cursurilor cu cl. V—VII.

Constatându-se la inspecțiile școlare, că la multe școli cursurile cu clasele V. VI. VII. se țin în mod superficial, în conformitate cu art. 109 alin. 3 din regulament punem în vedere tuturor școlilor rurale că orele stabilite pentru aceste clase în timpul până la 1 Nov. și dela 15 Martie până la sfârșitul anului școlar să se țină necondiționat în trei zile la săptămână (după masă) iar în restul anului școlar să se țină lecțiunile zilnic.

Zălau, la 19 Octomvrie 1928.

No. 4165—1928.

Comemorarea zilei de 1 Decemvrie 1918

Comunicăm în copie adresa Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român („Astra”) cu No. 3063—1928 punând în vedere tuturor școalelor primare din județ să

sărbătoreasă aceasta zi în cadre cât mai mari, despre ceea ce ni se va raporta până la 5 Decembrie a. c. arătând programul zilei.

„Domnule Revizor, Ziua de vecinică amintire — 1 Dec. 1918 — când ne-am unit pentru vecie, cei din Ardeal, Banat și fosta țară Ungurească, cu Patria-Mamă, se apropie. Împlinindu-se un deceniu de când ne-am regăsit. — Dvoastră, dle Revizor, sunteți pătruns de însemnătatea acestei zile și nu mai trebuie să în sistăm în fața Dvoastră asupra importanței educative la tineret a comemorării acestui dat epocal pentru noi. Drept acea venim să vă rugăm, în numele societății noastre culturale, să dispuneți ca școalele de sub conducerea DVs. să sărbătorească această zi cu fastul cuvenit, cu atât mai mult, cu cât e un deceniu, de viețuire împreună cu Românii împrăștiați mai înainte în atâtea țării

În aceasta chestiune ne-am adresat și Dlui Ministru al Instrucțiunii publice și Dlor Inspectori ai învățământului. Mulțumindu-vă înainte pentru serviciile ce le veți aduce cauzei comune, Vă rugăm să primiți Domnule Revizor, expresiunea deosebitei noastre stime în numele comitetului central: vicepreședinte: (ss) Dr. Preda Seretar: (ss) Romul Simu.“

Zălau, la 19 Octombrie 1928.

No. 3242—1928.

„Călăuza Membrilor Corpului Didactic al Invățământului primar și normal“

Comunicăm în copie ordinul On. Inspectorat școlar No. 9838—1928 spre conformare.

„Domnule Revizor, Avem onore a Vă face cunoscut, că a apărut „Călăuza Membrilor corpului didactic al Invăț. primar și normal „întocmită de Dnii Teodor Vasilescu subdirectorul general al inv.primar și normal și Gh. A. Stelorian subdirectorul Consiliului Inspectorilor Generali școlari.

Este un volum de 360 pagini aprobat de Onor. Minister cu ord. No. 139924—din 21 Oct. 1927 și apărut în editura „Cultura Românească“ București str. Pitagora 16—17 Prețul Lei 120. — Această carte este indispensabilă ori cărui membru al corpului didactic primar și normal și oricărui organ de control, deoarece cuprinde în sine toate legile regulamentele și

dispozițiile în vigoare ale Ministerului și arată tot ce are de făcut un învățător și director școlar în anumite date din fiecare lună.

Vă invită deci să luați măsuri urgente ca să fie procurată din partea comitetelor școlare pentru fiecare școală și să controlați executarea măsurilor ce veți lua. În urma apariției acestei lucrări atât de mult așteptate, nici un membru al corpului didactic nu se va mai putea scuza, că n'are o călăuză sigură, întru îndeplinirea obligațiilor sale legale.

Cartea se va comanda direct dela librăria editoare prin trimiterea prețului. p. Inspector: ss. P. Dan. șeful serviciului: ss. Indescifrabil.

Zălau, la 10 Octomvrie 1928.

No. 3590—1928.

Mulțumiri

On. Minister cu ordinul No. 95805—1928 a aprobat să se aducă mulțumiri Dlui dir. învă. Ioan Rațiu din Mofștinu — Mic — Sălaj pentru vrednicie și pricepere de care dă dovadă în activitatea sa școlară și extrașcolară.

Zălau, la 8 Octomvrie 1928.

No. 4110—1928.

Normaliști, cari își fac stagiul militar nu primesc nici o retribuțiune dela Catedră

În conformitate cu Ord. On. Inspectorat școlar cu No. 11719—1928 aducem la cunoștința tuturor învățătorilor militari, că pe timpul cât își fac stagiul militar nu primesc nici o retribuțiune (nici 25% din leafă) dela catedră, neavând acest drept, socotiți fiind suplinitori.

În baza art. 113 din legea învățământului primar, pentru numirea în învățământ se recere pe lângă alte condiții, să-și satisfacă legea recrutării și împlinirea vârstei de 21 ani.

Orice numire făcută normaliștilor înainte de întruirea acestor condițiuni se consideră, ca numire de învă. suplinitor, drepturile la retribuțiuni numai pe timpul cât a servit și

între condițiunile dela art. 281 din regulament, afară de normalişti cari ocupă post liber. Aceştia primesc leafa unui învâţar cu titlu provizor.

Catedra însă nu şi-o pot menţine, numai atâta timp cât servesc efectiv. In momentul când îniră la armată, catedra devine liberă

La terminarea stagiului militar îşi vor alege catetre conform art. 127 din lege.

Zălau, la 19 Oct. 1928.

IOAN MANGO.

rev. şcol.

Comitetul şcolar judeţean.

No. 202—1928.

Fixarea preţului zilei de muncă.

In legătură cu ord. nostru No. 1665—1927, Vă aducem la cunoştinţă tuturor comitetelor pe lângă şcolile primare, că preţul zilei de muncă ce se va lua de bază la aplicarea amenzilor şcolare conf. art. 27 din lege şi art. 49 din regulament s'a fixat din partea Comitetului şcolar judeţean pentru întreg judeţul în suma de 40 Lei şi pe anul şcolar 1928—29.

No. 2003—1928.

Arendarea terenului şcolar pe anul 1929.

In vedere întocmirii bugetului pe exerciţiul 1929, invităm toate comitetele şcolare, ca cel mai târziu până la 15 Noembrie 1928 să înainteze contractele de arondarea terenurilor şcolare pe anul agricol 1929.

Contractele se vor înainta în dublu exemplar fiind însoţite de toate actele necesare (copia procesului verbal de evaluare cererile înv. certificate comunale despre pământul cel cultivat fiecare înv.)

La arendarea terenurilor se vor observa strict dispoziţiunile art. 76 din lege, art. 127—128 din reg. şi instr. în Călăraza pag. 78—81.

Terenurile şcolare — rămase după formarea câmpulu de

experiență — ce nu se vor arenda membrilor corp. didactic și despre cari nu vor intra contractele până la termenul fixat mai sus, se vor arenda la particulari prin licitație publică.

No. 2160—1928.

Intocmirea și înaintarea Bugetului pe anul 1929.

În vederea asigurării bunului mers al învățământului, prin întreținerea materială a școalelor, punem în vedere tuturor comitetelor școlare de pe lângă școalele primare și școalele de copii mici (grădini de copii) să alcătuiască de urgență bugetele școlare înaintându-le pentru verificare și aprobare comitetului școlar județean cel mai târziu până la 15 Decembrie 1928, cunoscând că înaintarea la termen a bugetelor va avea drept consecință aplicarea sancțiunilor față de Dnii secretari ai comitetelor.

În comunele unde funcționează școli de ucenici susținute de comune, candidatele școlare vor întocmi bugete separate pentru aceste școli și le vor înainta Comitetului școlar județean pentru aprobare, fiind obligate la aceasta prin art. 57 din Regulamentul comitetelor școlare.

La întocmirea bugetelor se vor avea în vedere cu toată rigoarea instrucțiunile de pe imprimare, ce se expediază tuturor Comitetelor școlare, precum și instrucțiunile anterioare, date în acest sens.

Zălau, la 22 Oct. 1928.

Prefect-Președinte:
Dr. E. LOBONȚIU.

Contabil:
D. MĂRGINEANU.

Asociația Învățătorilor Secția din jud. Sălaj

No. 36—1928.

CIRCULAR

către toți învățătorii din județul Sălaj

DOMNILOR,

În conformitate cu Deciziunea Comitetului Central al Secției No. 4 (11—1928) din 14 Iulie a. c. Vă invităm ca să Sinevoiți a consulta în mod serios *proiectul de statute* anexat și observațiile ce doriți a face a ni-le înainta cel puțin cu 3 zile înainte de adunarea generală a Secției, având a întocmi conform acelor observații textul definitiv al acestui proiect, care în adun. gen. va fi pus în discuția pentru a fi primit și aprobat.

Șimleu, la 2 August 1928.

Președinte,
(ss) S. OROS.

Sécretar,
(ss) V. LOBONȚIU.

Proiectul de Statute al Asociației Învățătorilor Secția din Județul Sălaj.

Cap. I.

Numirea, scopul și mijloacele.

Art. 1. Se întemeiază de către membri corpului didactic primar din Județul Sălaj o asociațiune cu numele „Asociația Învățătorilor Secția din Județul Sălaj”. Art. 32. Statutele asoc. gen.

Art. 2. Aceasta Asociație face parte din Asociația Inv. Rom. din Ardeal Bănat și părțile Ungurene, care este considerată centrala Asociațiilor Județene (Art. 28. Statutele Asoc. gen.)

Membrii Asociației județene sunt de drept și membrii ai Asociației generale recunoscând în total Statutele ei. (Art. 6. Stat. Asoc. gen.)

Art 3. Scopul asociației este :

a) A fi organul de informație și susținere și de activitate în județ a Asociației generale a membrilor Corp. did. primar din care face parte integrantă.

b) A promova și desvolta după puterile ei viața culturală a membrilor săi organizând biblioteci, societăți corale, revistă lo-

cală etc. va ajuta ori ce manifestație culturală și artistică a membrilor.

c) A desvolta simțul de solioaritate colegială între membrii, susținera prestigiului corpului did. primar local ajutorarea celor Amenizați a cădea victimă în munca dreaptă și cinstită pentru luminarea poporului, aplanarea eventualelor neînțelegeri dintre membrii prin jurii adhoc. etc.

d) Mutualitatea colegială: ajutând în nevoie boală, accidente, familin grea (pe membrii în curent cu plata cotizațiilor, aceasta fie direct, fie prin Asociația Generală, căreia se va adresa Asoc. noastră, fie prin intervenția la alte Asoc. (autorități) particulari etc.

e) Susținerea intrresului corpului didactic primar județan și ale școllei primare.

f) Va primi douații, legate etc.

g) Va înființa, susține și administra „Căminul Învățătorilor“ care va forma proprietatea Asociației Inv. diin Jud. Sălaj. Art.

Anul bugetar se va încheia la 31. Decemvrie a fiecărui an.

Art. 4. Spre ajungerea scopului Secției, vor servi de mijloce:

a) Adunările generalu ordinare și extraordinare ale Secției în care se vor desbate chestiuni ce ating cultura profesională, starea morală și materială a membrilor, chestiuni privitoare la școala și învățământ.

b) Premiarea lucrărilor de valoare ale membrilor.

c) Promovarea emulației între membrii pentru activitatea de sino și astfel ai prngăti tot maș mult pentru rolul lor.

d) Când va dispune de miloace suficiente va înființa „Căminul învățătorilor“

Art. 5. Sediul Secției va fi la președintele ei.

Art. 6. Durata Secției este nelimitată.

Cap. II.

Membrii, drepturile și îndatoririle lor

Art. 7. Memri sunt toți învățătorii și învățătoarele dela școalele primare de stat din județ, precum și conducătoarele de la grădinile de popii a statului, cari aderă la acestea statute și vor plăti o taxă de înscriere de 5 lei și o cotizație anuală de 50 Lei.

Membrii sunt datori a abona Bulet.nul oficial al Secției.

Art. 8. Membrii Secției jueuețene sunt de drept. membrii și ai Asociației generale a membrilor corpului dtdactic primar din Ardeal, Banat și părțile ungurene. Pentru acesta 10 lei din coti-

zația anuală a fecărui membru se va vărsa Asociației generale spre a putea beneficia de toate drepturile ce le dă statutele ei.

Art. 9. Invățătorii cari vor voi să între ca membrii mai apoi în seție, vor adresa cerere în scris preșeeintelui Secției, care care le supune aprobării Comitetului.

Art. 10. Membrii sunt datori a-și plăti regulat cotizațiile lor a lucra fiecare în cercul său pentru îndeplinirea punctelor din statute și pentru ridicarea prestiginului corpului învățătoresc.

Art. 11. Membrii în curent cu plata cotizației au următoarele drepturi :

a) A se bucura de ajutoarele arătate în aceste statute în măsură mijloacelor Secției, precum și de drepturile date de „Asociația generală.

b) A se adresa Secției ori de câteori i-se aduce o atingere a demniității și a moralului său.

c) A lua parte la vot și la discuțiile adunării generale ale Secției județene, cât și ale Asociației generale dacă au vărsat cotizația cu cel puțin o lună înainte de ținerea ședinței.

d) A se bucura de ajutoare în excursii și a se folosi de biblioteca Secției.

e) Fiecare membru prezent la adunare are drep de a ceti disertații, însă numai atunci, dacă operatul pregătit spre acest scop, cu săptămâni mai înainte de adunarea gen. la transpus deja comitetului Secției și dacă acesta i-l încuviințează spre aceastea.

Subiectul disertațiilor nu poate fi decât din domeniul educației și al instrucției, sau dacă se referoște la îmbunătățirea materială și morală a corpului didactic primar.

f) Fiecare membru prezent are drept a face propuneri și a concurge verbal la discuția punctelor, cari sunt puse la ordine.

La unul și acela obiect numai de douăori se poate vorbi, cel mult timp de (cinci minute), în cauze personale însă are drept și de mai multe ori.

Art. 12. Acel membru care obligamentului său de plătire nici după a doua provocare nu va satisface, va fi constrâns la aceasta pe cale adminastrativă sau pe calea justiției.

Art. 13. Acei membrii cari doresc a repăși din Secția sunt datori a încunoștința despre aceasta pe președintele Secție jud.

Art. 14. Incetează de a fi membru al Sect. care repășește de pe cariera învățătorescă sau dacă autoritatea școlară i-l destitue din oficiu, sau care se îndepărtoază de pe teritorul acestei Sec-

ții. Taxele solvite o dată nu le poate pretinde nimenea.

Art. 15. Pentru sporirea fondurilor Secției membrii se obligă ca din profitul net al oricărei serbări date prin concursul lor se dea 10 % în folosul Secției.

Art. 16. Membru fondator poate fi fără deosebire de sex ori care individ onest, dacă varsă la cassa Secției odată pentru totdeauna cel puțin suma de lei 500.

Art. 17. Membrii onorari se alege pe viață în adunările generale dintre indivizii binemeritați pe terenul învățământului.

Membrii onorari sunt scutiți de orice taxă.

Art. 18. Membrii ajutori sunt: cari contribuiesc cu o sumă oarecare pentru sprijinirea Secției.

Art. Secția va avea sigilus cu următoarea inscripție:

„România — Asociația Învățătorilor Secția din Jud. Sălaj.“

Cap. III.

Veniturile Secției

Art. 20. Veniturile Secției:

- a) Din cotizațiile anuale ale membrilor.
- b) Din 10% asupra veniturilor curate ale serbărilor date prin concursul membrilor Secției.
- c) Din produsul serbărilor date de membrii Secției.
- d) Din daruri și orice alte venituri.

Art. 21. Comitetul Secț. ori chiar și comitetele subsecțiilor de plasă vor da serbări în folosul lor. După orice serbări comitetele ocazionale vor trimite o dare de seamă Comitetului Secț. care la rândul lui o va aduce la cunoștința tuturor membrilor, iar anii se vor înainta casierului.

Art. 22. Din venitul anual curat al Secț. 40% va trece la fondul „Căminul Inv.“ 20% la fondul cultural (biblioteca excursiuni etc.) 20% la fondul de ajutoare.

Din restul de 20% sa forma fondul de rezervă a Secț. care se va capitaliza, fărmand astfel fondul de rezervă noaticabil și putându-se întrebuința numai dobânzile.

Art. 23. Sumele încasate se vor depune de casier și președinte spre fructificare.

Sumele depuso spre fructificare se vor putea ridica de către casier cu avizul președintelui.

Cap. IV.

*Conducerea Secției**A.) Adunarea Generală*

Art. 24. Secția se conduce de adunarea gen. de comitet și comisia cenzorilor.

Art. 25. Adunarea gen. se va ține odată pe an, de obicei la finea anului școlar iar de vor cere împrejurările și de mai multe ori.

Ziua întrunirii și ordinea de zi va fi adusă la cunoștința membrilor cu cel puțin 15 zile înainte de adunare de către președintele Secției.

Art. 26. Adunarea gen. are drepturile și datorițele următoare:

a) Alege din sânul său, pe lângă votare secretă, cu majoritate de voturi oficialii Secției.

1. Un președinte,

2. Doi vice președinți,

3. Un secretar general,

4. Un notar (secretar al doilea),

5. Un casier,

6. Un bibliotecar,

b. Alege membrii în comitet, alege comisia cenzorilor precum și doi delegați în consiliul general al Asoc. gen. iar după fiecare sută de membrii încă un delegat.

c) Ascultă darea de seamă făcută de comitet și comisia cenzorilor.

d) Aproabă bilanțul și proiectul de buget pe anul viitor.

e) Ia ori ce măsuri ce crede de bine în interesul Secției.

f) Adunarea gen. va putea fi convocată și în ședința extraordinară la cererea motivată alor 25 membrii:

B. Comitetul central

Art. 27. Comitetul se compune din președintele, vicepreșed., secretarii, casierul, bibliotecarul Secției din președinții subsecțiilor de plasă și din 10 membrii aleși de adunarea generală pe timp de trei ani:

(Va urma)